

Handläggare
Elin Hirschfeldt
Telefon: 08-508 32 711**Till**
Utbildningsnämnden
2022-02-17

Anvisningar vid krav på ekonomisk ersättning för utlånat material som förkommit eller skadats

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner Anvisningar vid krav på ekonomisk ersättning för förkommen eller skadad digital enhet.
2. Utbildningsnämnden godkänner Anvisningar vid krav på ekonomisk ersättning för förkomna eller skadade medier.
3. Utbildningsnämnden ger utbildningsdirektören i uppdrag att vid behov revidera anvisningarna.

Lena Holmdahl
UtbildningsdirektörAnette Burman
Avdelningschef

Sammanfattning

Utbildningsförvaltningen har, mot bakgrund av efterfrågan på skolnivå, tagit fram två anvisningar som tydliggör vad skolans personal ska beakta inför ett eventuellt krav på ekonomisk ersättning för utlånat material som förkommit eller skadats. Den ena anvisningen gäller elevers lån av digitala enheter, den andra gäller lån av läromedel respektive biblioteksmedier.

De två anvisningarna sammanfattar och konkretiserar i huvudsak den lagstiftning och de tillämpningsanvisningar för fakturering, krav och inkasso, som reglerar hur skolornas hantering av ersättningsärenden avseende utlånat undervisningsmaterial kan och bör gå till. Förvaltningen har därtill gjort ett antal särskilda bedömningar i avsikt att stärka likvärdigheten i skolornas hantering av dessa ersättningsärenden. Anvisningarna slår till exempel fast att skolbiblioteksmedier utgör material som tillhandahålls inom ramen för skolans undervisning samt att krav på ersättning för förkomna medier tidigast ska förekomma från årskurs 6.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner anvisningarna samt ger utbildningsdirektören i uppdrag att vid behov revidera anvisningarna.

Bakgrund/Ärendet

Utbildningsförvaltningen har mot bakgrund av efterfrågan på skolnivå sett över befintligt stödmaterial avseende skolornas möjlighet att begära ekonomisk ersättning när material som lånats ut till elever i undervisningen förkommit eller skadats.¹ I och med denna översyn är två nya anvisningar framtagna. De ska bidra till en rättssäker och likvärdig hantering av ersättningsärenden rörande digitala enheter, läromedel och biblioteksmedier i stadens skolor.

Skolan och utbildningen ska vara avgiftsfri. Om en elev tappar bort eller skadar material som den lånat inom ramen för sin undervisning har skolan dock i vissa fall rätt att, enligt skadeståndsrättsliga principer, begära ekonomisk ersättning från berörd vårdnadshavare respektive myndig elev. Vem som beslutar i dessa ärenden framgår av delegationsordningen.

Ett legitimt och juridiskt hållbart ersättningskrav bygger på att ett antal omständigheter är uppfyllda. De två anvisningarna sammanfattar i huvudsak den lagstiftning och de tillämpningsanvisningar för fakturering, krav och inkasso, som styr hur skolornas hantering av ersättningsärenden avseende undervisningsmaterial kan och bör gå till. Förvaltningen har därtill gjort några egna bedömningar och ställningstaganden.

En sådan bedömning är att inte bara digitala enheter och läromedel – utan även skolbiblioteksmedier – måste sägas utgöra material som tillhandahålls inom ramen för skolans undervisning.

Skolbibliotekets medier används parallellt i undervisningen och för fritidsbruk. Lån i skolbiblioteket kan därmed inte knytas till "frivillighet" utifrån ett tecknat avtal med ekonomiska förpliktelser. Här skiljer sig skolbibliotekets verksamhet från folkbibliotekets.

Anvisningarna slår också fast att krav på ersättning för förkomna medier tidigast ska förekomma från årskurs 6. Med detta riktmärke eftersträvas en grundläggande likvärdighet i skolornas hantering av dessa ärenden. Skolan ska dock alltid göra en enskild bedömning av elevens förmåga och möjlighet att ta hand om och upprätthålla kontroll över det lånade materialet. Med ökad ålder förväntas elever

i ökad utsträckning kunna ta ansvar för material som de lånat och stå som ansvariga vid förlust eller skada.

Anvisningarna informerar om att krävt ersättningsbelopp inte får överstiga det faktiska värdet hos det material som skadats eller tappats bort. Förvaltningsgemensamma schablonbelopp tillämpas enligt föreslagna anvisningar endast i fråga om biblioteksmedier och då i samklang med de avgiftsschabloner som gäller inom Stockholms stadsbibliotek. Förvaltningen bedömer i detta sammanhang det som värdefullt att elev och vårdnadshavare möts av motsvarande villkor, oavsett kommunalt bibliotek.

Ersättningsbelopp för läromedel respektive digitala enheter beslutas i det enskilda fallet på den enskilda skolan. Vid behov ges möjlighet till avbetalning.

Förvaltningen avser att komplettera anvisningarna med uppdaterade förvaltningsgemensamma mallar till kvittens-/försäkransblankett framtagna för att signeras av antingen elev och vårdnadshavare eller av myndig elev. Annat stödmaterial för att underlätta den administrativa hanteringen av dessa ärenden tas också fram. För att hantera eventuella behov av att uppdatera anvisningarna föreslås att utbildningsdirektören får i uppdrag att revidera anvisningarna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa i samverkan med gymnasieavdelningen, grundskoleavdelningen, avdelningen för ekonomi och styrning samt avdelningen för utveckling och samordning. Dialog har skett med grund- och grundsärskolor respektive gymnasie- och gymnasiesärskolor. Samråd har skett med juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 8 februari 2022. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 9 februari 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Konsekvenser för jämställdhet och för barn och barns rättigheter

Alla barn och unga i stadens skolor berörs i någon mån av förvaltningens förslag. Enligt förvaltningens barnkonsekvensanalys ligger de föreslagna anvisningarna i linje med barnets bästa. Enligt Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018–2022 ska stadens välfärd och service ”vara likvärdig för varje

barn oavsett var i staden barnet bor eller var det är fött”. De föreslagna anvisningarna ska i enlighet med detta bidra till att alla elever i stadens skolor behandlas likvärdigt i frågor som rör förkomna eller skadade digitala enheter respektive medier.

Förvaltningen anser det vara i enlighet med barnets bästa att barn och unga tränas i att ta ansvar för lånat material och i att förstå konsekvenserna av att bryta mot överenskomna lånevillkor. Viktigt ur barnrättsperspektiv är samtidigt att anvisningarna tydliggör att skolan ska göra en enskild bedömning i varje enskilt ärende och i denna bedömning beakta skiftande förutsättningar hos individuella barn samt grupper av barn.

Med grund i barnkonventionen tydliggörs också i anvisningarna att alla barn har rätt att få information om vilka villkor som gäller när de lånar material i skolan och i vilka lägen barnet, tillsammans med sin vårdnadshavare, kan bli skadeståndsskyldig. Under ärendets beredning har samtal med barn i fyra av stadens skolor genomförts. Detta har skett i syfte att säkerställa att förvaltningsgemensamma mallar till kvittens-/försäkransblankett som är under framtagande ska gå att förstå för barn i olika åldrar.

Beslutet bedöms inte påverka jämställdheten.

Konsekvenser för administrativ arbetsbörda

De föreslagna anvisningarna konkretiserar i huvudsak de juridiska principer som gäller när skolan begär ersättning för lånat material. Med dessa ärenden följer redan idag en påtaglig administrativ arbetsbörda i form av utredning, dokumentation och kommunikation med elev/vårdnadshavare i det enskilda fallet. Förvaltningens målsättning är att tillgång till nya och mer explicita anvisningar ska underlätta i skolans hantering av dessa ärenden.

Vid risk för ökad administrativ arbetsbörda i tillämpningen av de nya anvisningarna bör skolan göra egna avvägningar av kostnaden för att administrera en ersättningsprocess i förhållande till kostnaden för den skada som uppstått.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner Anvisningar vid krav på ekonomisk ersättning för förkommen eller skadad digital enhet samt godkänner Anvisningar vid krav på ekonomisk ersättning för förkomna eller skadade medier. Nämnden föreslås också ge utbildningsdirektören i uppdrag att vid behov revidera anvisningarna.

Bilagor

1. Anvisningar vid krav på ekonomisk ersättning för förkommen eller skadad digital enhet
2. Anvisningar vid krav på ekonomisk ersättning för förkomna eller skadade medier